

Sygn. akt **III AUa 1032/14**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 czerwca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Ewa Cyran /spr./

Sędziowie: SSA Jolanta Cierpiał

del. SSO Izabela Halik

Protokolant: insp.ds.biurowości Beata Tonak

po rozpoznaniu w dniu 24 czerwca 2015 r. w Poznaniu

sprawy **L. G.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

o emeryturę

na skutek apelacji **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 28 kwietnia 2014 r. sygn. akt VIII U 3300/13

oddala apelację.

del. SSO Izabela Halik	SSA Ewa Cyran	SSA Jolanta Cierpiał
------------------------	---------------	----------------------

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21 sierpnia 2013 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8/ poz. 43 ze zm.) i ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.), po rozpatrzeniu wniosku z dnia 08 sierpnia 2013 r. odmówił wnioskodawcy L. G. przyznania emerytury przy obniżonym wieku emerytalnym.

Organ rentowy uwzględnił staż pracy w szczególnych warunkach w ilości 5 lat i 2 miesięcy i 25 dni. Do pracy w szczególnych warunkach nie zaliczono okresów: od 20.01.1982 r. do 09.09.1987 r., od 10.09.1987 r. do 31.05.1996 r. W związku z tym, że na dzień 1 stycznia 1999 r. wnioskodawca nie udowodnił co najmniej 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie przysługuje mu wcześniejsza emerytura.

W odwołaniu od powyższej decyzji wnioskodawca L. G. domagał się jej zmiany i przyznania prawa do emerytury, wnosząc o zaliczenie do stażu pracy w warunkach szczególnych okresów zatrudnienia:

- 20.01.1982 r. do 09.09.1987 r. w (...) Gospodarstwie Rolnym w P.,

- od 10.09.1987 r. do 31.05.1996 r. w (...) Spółdzielni Pracy (...) w P. na stanowisku operatora dźwigu.

Wniósł również o przesłuchanie świadków na powyższe okoliczności.

Sąd Okręgowy w Poznaniu VIII Wydział Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 28 kwietnia 2014 r. (sygn. akt VIII U 3300/13), zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu (...) w ten sposób, że przyznał odwołującemu L. G. prawo do emerytury, poczynając od dnia 1 sierpnia 2013 r.

Podstawą rozstrzygnięcia były następujące ustalenia faktyczne i zważenia.

Odwołujący L. G. urodził się (...). W dniu 08 sierpnia 2013 roku zgłosił do organu rentowego wniosek o emeryturę. W ocenie pozwanego, wnioskodawca udowodnił okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 29 lat, 3 miesiące i 8 dni, w tym okres wykonywania pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 6 lat, 8 miesięcy i 9 dni.

Pozwany do pracy w warunkach szczególnych zaliczył wnioskodawcy okresy zatrudnienia od 12.05.1975 r. do 19.01.1982 r. w Spółdzielni (...) w K.. Nie uznał natomiast okresów zatrudnienia od 20.01.1982 r. do 09.09.1987 r. w (...) Gospodarstwie Rolnym w P. oraz od 10.09.1987 r. do 31.05.1996 r. w (...) Spółdzielni Pracy (...).

W okresie od 10.09.1987 r. do 31.05.1996 r. odwołujący zatrudniony był w (...) Spółdzielni Pracy (...). Pracował na stanowisku, na którym go zatrudniono jako operator dźwigu stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Praca polegała na umieszczaniu rur w ziemi, przewożeniu ich, przekładaniu oraz załadowywaniu. Jako dodatek za prace w szczególnych warunkach odwołujący otrzymywał posiłki.

Sąd Okręgowy, powołując się na orzeczenie Sądu Najwyższego, iż w sądowym postępowaniu odwoławczym nie obowiązują ograniczenia dowodowe obowiązujące w postępowaniu przed organem rentowym i możliwe jest ustalenie okresów pracy w szczególnych warunkach również w oparciu o inne dowody niż zaświadczenia z zakładów pracy (uchwała SN z 21 września 1984 r., sygn. III UZP 48/48 oraz uchwała SN z 10 marca 1984 r., sygn. III UZP 6/84), a także jeżeli odwołujący wykaże, że z powodu likwidacji zakładu pracy nie jest możliwe przedstawienie zaświadczenia z zakładu pracy, to może tę okoliczność dowodzić wszelkimi środkami dowodowymi (uchwała SN z dnia 27 maja 1985 r. II UZP 5/85), postanowił dopuścić dowód z zeznań świadków: M. G. i A. S. oraz odwołującego.

W opinii Sądu Okręgowego należało dać wiarę zeznaniom zawnioskowanych świadków, bowiem były one spójne, logiczne i jednoznaczne, a organ rentowy nie zakwestionował ich i nie przedłożył dowodów przeciwnych. Znajdowały potwierdzenie w dokumentacji emerytalnej odwołującego wnioskodawcy. Świadczenie pracowali z wnioskodawcą i potwierdzili w sposób nie budzący wątpliwości okoliczności niezbędne do przyjęcia, iż wnioskodawca w spornych okresach zatrudnienia wykonywał pracę operatora dźwigu w (...) Spółdzielni Pracy (...) w P..

Przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe wykazało, zdaniem Sądu Okręgowego, iż wnioskodawca w okresie od 10.09.1987 r. do 31.05.1996 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace jako operator dźwigu, a zatem pracę kwalifikowaną jako praca w szczególnych warunkach wymienioną w dziale V poz. 3 wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r., a także w dziale V poz. 3 pkt 4 wykazu A stanowiącego załącznik nr 1 do zarządzenia nr 9 do zarządzenia Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 01 sierpnia 1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach przy nadzorowanym przez Ministra Budownictwa i P.M.B., w których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty.

Powołując się na przepisy art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2013 r. poz. 1440 ze zm.) w związku z § 4 ust. 1 rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego

1983 r. Sąd Okręgowy uznał, że L. G. legitymuje się co najmniej 15-letnim okresem pracy wykonywanej w szczególnych warunkach i z tego tytułu spełnił przesłanki do uzyskania emerytury z dniem 1.08.2013 r.

Apelację od wyroku wywiódł organ rentowy zaskarżając wyrok w całości i zarzucając mu:

- naruszenie prawa materialnego tj. art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2013 r. poz. 1440 ze zm.) poprzez przyjęcie, że odwołujący spełnia warunki do przyznania prawa do emerytury od 1.08.2013 r. W uzasadnieniu apelacji pozwany podniósł, że wnioskodawca nie legitymuje się 15 letnim okresem pracy w szczególnych warunkach albowiem Sąd Okręgowy pominął, że w okresie od 10.09.1987r. Do 31.05.1996r. Wnioskodawca pobierał zasiłki chorobowe przez okres 5 miesięcy i 21 dni, który to okres zgodnie z art.32 ust.1 a pkt.1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie może być uwzględniony. W myśl powołanego przepisu pracownik, który otrzymał po dniu 14.11.1991r. wynagrodzenie lub świadczenie z ubezpieczenia społecznego w razie choroby lub macierzyństwa okresu tego nie zalicza się jako pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. W konsekwencji pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

Wnioskodawca domagał się oddalenia apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny, mając na uwadze zarzuty apelacji, iż po uwzględnieniu przez Sąd Okręgowy okresu zatrudnienia w (...) Spółdzielni Pracy w P., ubezpieczony udowodnił łącznie 14 lat, 11 miesięcy i 9 dni zatrudnienia w szczególnych warunkach, postanowił uzupełnić postępowanie dowodowe o zeznania świadków na okoliczność pracy wnioskodawcy w (...) w P. oraz czy wykonywana tam praca miała charakter zatrudnienia w szczególnych warunkach. Zgodnie z treścią przepisu art. 473 § 1 k.p.c., dowód z zeznań świadków jest dopuszczalny w zasadzie co do wszystkich faktów spornych lub niemożliwych do udowodnienia za pomocą dowodu z dokumentu, a nawet ponad i przeciwko osnowie dokumentu (por. wyrok SN z 08.12.1998 r., II UKN 357/98, OSNP 2000/3/112, LEX nr 38907, uchwała SN z 24.09.1984r., III UZP6/84, LEX nr 14625).

W myśl art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2009.153.1227 j.t.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Stosownie do brzmienia ust. 2 tej ustawy emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Zgodnie z art. 32 ust. 2 emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Stosownie do treści § 4 ust 1. Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze pracownik, który wykonywał

prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Zgodnie z treścią § 2 ust. 1 tegoż rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

§ 3 stanowi zaś, iż za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej "wymaganym okresem zatrudnienia", uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia.

Zgodnie z przepisem art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS praca w warunkach szczególnych to praca, w której pracownik w sposób znaczny jest narażony na niekorzystne dla zdrowia czynniki. Pracę taką pracownik musi wykonywać stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku (§ 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r.), aby nabyć prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym. Cel ustawodawcy w stworzeniu instytucji przewidzianej w art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS opiera się zatem na założeniu, że praca wykonywana w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też osoba wykonująca taką pracę ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni. Wskazać także należy, iż prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym stanowi odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 27 ustawy o emeryturach i rentach z FUS i określonego w nim wieku emerytalnego, tak więc przepisy regulujące to prawo należy wyklądać w sposób gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo.

Tylko okresy wykonywania zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy kreują i wypełniają weryfikowalne kryterium uznania pracy o cechach znacznej szkodliwości dla zdrowia lub znacznego stopnia uciążliwości, lub wymagającej wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Taki sam warunek odnosi się do wymagania stałego wykonywania takich prac, co oznacza, że krótsze dobowo (nie w pełnym wymiarze obowiązującego czasu pracy na danym stanowisku), a nie stałe świadczenie pracy wyklucza dopuszczalność uznania pracy za świadczoną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wskutek niespełnienia warunku stałej znacznej szkodliwości dla zdrowia lub stałego znacznego stopnia uciążliwości wykonywanego zatrudnienia (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 12.03.2013r. III AUa 1702/12, Lex 1294740).

Poza sporem leżało, że wnioskodawca legitymuje się wymaganym – ponad 25-letnim okresem składkowym i nieskładkowym oraz, że w dniu 27.06.2013 r. osiągnął wiek emerytalny i nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. Kwestią sporną było ustalenie czy odwołujący posiada wymagany 15 letni okres pracy w szczególnych warunkach.

W tych okolicznościach istota sporu sprowadzała się do rozstrzygnięcia czy wnioskodawca stale, w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę wymienioną w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Sąd Apelacyjny dla pełnego rozpoznania spornych w niniejszym postępowaniu kwestii postanowił na podstawie art. 382 kpc uzupełnić postępowanie dowodowe o zeznania świadków. Z zeznań K. Ś. wynika, iż wnioskodawca pracował na dźwigu oraz na równiarce, będącej maszyną drogową służącą do wyrównywania dróg polnych. W (...) znajdował się tylko jeden dźwig i jego operatorem był tylko L. G.. Świadek dodał, że praca odbywała się w godzinach od 7 do 15, ale w porze jesiennej często pracowano dłużej, podobnie jak w okresie żniw. Z kolei świadek M. K. zeznał, iż jego zdaniem tylko wnioskujący obsługiwał wymienione wcześniej maszyny. Na poparcie swoich

twierdzeń dodał, iż podlegała mu stacja paliw i to właśnie odwołujący przyjeżdżał do niego po paliwo do dźwigu lub równiarki. Świadek skonkludował, że odwołujący wykonywał różne usługi dźwigowe, takie jak załadunek i rozładunek. Ponadto wnioskodawca uzupełniająco zeznał, iż w 1978 r. uzyskał pierwsze uprawnienia do obsługi pojazdów samojezdnych i podestów ruchomych. Sąd Apelacyjny dał wiarę zeznaniom świadków, bowiem były spójne i logiczne oraz korespondowały ze sobą.

Ponadto, w toku postępowania Sąd Apelacyjny ustalił, zgodnie z ustaleniami Sądu I instancji, iż praca operatora dźwigu jest zamieszczona w wykazie A załącznika do niniejszego rozporządzenia w Dziale V, pod pozycją nr 3 „prace maszynistów ciężkich maszyn budowlanych lub drogowych” oraz w dziale V poz. 3 pkt 4 wykazu A stanowiącego załącznik nr 1 do zarządzenia nr 9 do zarządzenia Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 01 sierpnia 1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach przy nadzorowanym przez Ministra Budownictwa i P.M.B., w których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty tj. prace maszynistów ciężkich maszyn budowlanych lub drogowych-maszynista żurawi samojezdnych kołowych i gąsienicowych. W tym miejscu należy również podkreślić, iż wykazy tak zwane „resortowe” utraciły moc prawną z dniem 31 grudnia 1998 r. i zachowały swoje znaczenie jedynie w sferze dowodowej. Wykazy resortowe mają zatem charakter informacyjny, techniczno-porządkujący, uściślający. Taki wykaz resortowy ułatwia identyfikację określonego stanowiska pracy jako stanowiska pracy w szczególnych warunkach - w szczególności, jeśli w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) nie wymienia się konkretnych stanowisk, lecz operuje pojęciem ogólnym. Wykaz resortowy nie może rozszerzać, w porównaniu do wykazu A rozporządzenia, kwalifikacji stanowisk pracy, na których wykonywane zatrudnienie jest uznawane za pracę w szczególnych warunkach, gdyż byłoby to przekroczeniem granicy delegacji ustawowej, jednocześnie też nie może zawężać stanowisk wymienionych w rozporządzeniu. (LEX nr 1661231). Prace na stanowisku operatora dźwigu potwierdzają zeznania zawnioskowanych świadków oraz dokumenty zgromadzone przez Sąd Okręgowy.

Dowodem tego, że odwołujący pracował w szczególnych warunkach winny być świadectwa pracy w szczególnych warunkach, jednakże w tej sprawie odwołujący takich dokumentów przedstawić nie mógł, albowiem przedsiębiorstwa, w których był zatrudniony nie istnieją, dlatego też treść wymienionych wcześniej zeznań świadków, stanowi potwierdzenie wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny uznał, że okresu, w którym pracował wnioskodawca nie sposób zakwestionować. Nie bez znaczenia jest też specyfika pracy operatora dźwigu, która jest kwalifikowana jako praca w szczególnych warunkach. Praca odbywała się w pełnym wymiarze czasu pracy, podczas załadunku i rozładunku różnych przedmiotów. Sąd Apelacyjny stwierdza, iż już sam fakt znajdowania się tych prac w wykazie do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. połączony z potwierdzeniem przez świadków tego, iż wnioskujący te prace wykonywał, kwalifikuje je jako prace w szczególnych warunkach.

W ocenie Sądu Apelacyjnego wcześniejsza emerytura jest swoistym przywilejem dla pracownika i nie ulega wątpliwości, że powinna być przyznawana osobom, których charakter pracy jest inny niż powszechny. Należy podkreślić, że prawo do takiej emerytury jest ściśle związane z szybszą utratą zdolności do zarobkowania z uwagi na szczególne warunki lub szczególny charakter pracy, która przyczynia się do obniżenia wydolności organizmu. W niniejszej sytuacji, stwierdzić należy, iż zakres obowiązków-bez względu na nazwę miejsca pracy, bądź stanowiska, związany przede wszystkim z obsługą takiego sprzętu, jakim jest dźwig czy równiarka, wpływa na zdrowie osoby, która takie prace wykonuje a może także przyczynić się do osłabienia ogólnej sprawności fizycznej.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny, oddalił apelację jako bezzasadną.

del. SSO Izabela Halik SSA Ewa Cyran SSA Jolanta Cierpiał